

Obr 3 – 1 Prostá reprodukce

Nyní se přesvědčme, zda dostane každý sektor takový důchod, aby mohl pokračovat ve výrobě. Zemědělci potřebují dostat od ostatních dvou tříd 3 mld. liber: 1 mld. liber na reprodukci fixních záloh a 2 mld. liber na zaplacení rent v dalším období. A skutečně je dostanou: 1 mld. liber dostanou od vlastníků půdy za potraviny a 2 mld. liber dostanou od sterlní třídy za potraviny a suroviny. Sterlní třída potřebuje dostat od ostatních dvou tříd 2 mld. liber, aby mohla nakoupit potraviny a suroviny na obnovu ročních záloh. A skutečně je dostane: 1 mld. liber od vlastníků půdy za luxusní zboží a 1 mld. liber od zemědělců za výrobní zařízení.

Význam Ekonomické tabulky přesahuje pouhou ekonomickou analýzu. Má hluboký filosofický podtext: implikuje představu, že společnost a její ekonomika jsou v permanentním a přirozeném koloběhu, který udržuje sám sebe a zajišťuje tak rovnováhu a harmonii podobnou té, jakou nalézáme v přírodě.

„Řikalo se, že Quesnayova Ekonomická tabulka byla inspirována Harveyovým objevem krevního oběhu v lidském těle. Ten skoncoval s představou, že je lidské tělo agregátem, složeným z nezávislých částí, a ukázal, že je to jednotný organismus, v němž jsou všechny části vzájemně spojené a závislé. V Ekonomické tabulce je zboží, krev a peníze jsou „krevními plavidly“ ... Tento pohled na společnost umožnil fyziokratům vykreslit ekonomický proces jako samoreguluující a samoobnovující se, jako výraz přírodního zákona v ekonomice.“
(Newman, 1954, s. 91)

3.3.4 Problém poplávky

Ekonomická tabulka se dotkla i problému rovnováhy mezi agregátní poplávkou a agregátní nabídkou. Na jedné straně Quesnay odhml „peněžní roušku“ a ukázal eko-

nomiku jako směnný proces *redliných veličin*: z Ekonomické tabulky pochopíme, směna je konečnou směnou zboží za zboží a peníze jsou jen prostředníkem. Na druhé straně si fyziokraté nebyli jisti, zda nabídka zboží musí vždy najít stejně velkou poptávku. Není problém s těmi důchody, které jsou vybilancovány nákladovými položkami (důchody produktivní a sterlní třídy) – ty jsou vždy plně vydány, protože jejich vydáváním je de facto kupování zboží nutného k reprodukci kapitálových záloh (k pokrytí nákladů). Avšak renty nejsou vybilancovány žádnou nákladovou položkou (jsou čistým produktem). Kde je záruka, že budou vydány na zboží? Představme si, že by vlastníci půdy v našem kladu neutralizovali renty v plně výši 2 mld. liber, ale jen například 1,8 mld. liber. Pak ze dělí na konci směnného procesu dostanou jen 1,8 mld. liber, bude jim tedy chybět 0,2 mld. liber na reprodukci kapitálu. Zemědělci se zmenší a s ním se zmenší i čistý produkt. Proto považovali fyziokraté za důležité, aby vlastníci půdy udrželi svou poplávku dostatečně úrovní. Jinými slovy, považovali poplávku za problém. Neuvažovali, že renty vlastníků půdy mohly být zdrojem pro investice. Jejich argumentace byla obdoba argumentaci pozdějších klasických teoretiků „podspořeba“ (například Thomase M. thuse).

3.3.5 Koncepce „jediné daně“

V teorii zdanění přišli fyziokraté s návrhem *jediné daně* (*l'impôt unique*), k logice vyplývala z jejich teorie čistého produktu. Jestliže důchody produktivní zaplacení rent) a sterlní třídy dostávají právě jen na jejich reprodukci, plyne z toho jen čistý produkt může být zdaněn. Vždy je zdaněn jen čistý produkt, ať už přímo nebo nepřímo. Budou-li zdaněny renty, bude to *přímé* zdanění čistého produktu. Budou-li zdaněny důchody zemědělců, budou zemědělci schopni reprodukovat kapitál v půdním rozsahu, tudíž klesne čistý produkt a renty. Budou-li zdaněny důchody sterlní třídy, nebude sterlní sektor schopen reprodukovat svůj kapitál v původním rozsahu, klesnou jeho nákupy u produktivní třídy a díky tomu opět klesne čistý produkt z čistého produktu. Jestliže zdanění zemědělců nebo sterlní třídy vede v konečném důsledku k poklesu rent, domnívali se fyziokraté, znamená to, že jsou nepřímo „zdaňovány“ r Zároveň s tím však dochází k poklesu čistého produktu. Je proto rozumnější z renty pouze přímo, tj. nezatížit daněmi nikoho jiného než vlastníky půdy. Navrh tedy jedinou daň – daň z pozemkové renty.

Fyziokraté vlastně za zdaněním rent viděli zdanění luxusní spotřeby. Ostatní důchody totiž podle nich používány k reprodukci kapitálu. Přehlédli však, že i v průměru a obchodě jsou důchody bohatších kapitalistů vydávány na luxusní spotřebu, proto mohly být zdaněny právě tak jako renty.

Svími návrhy daňové reformy (která byla na tehdejší dobu pokroková a potírála proti sobě fyziokraté postavili francouzskou šlechtu, kterou představoval, že by měli jít o odvětvé privilegium neplatit daně, urážela.